

Indsats mod vold i familien og i nære relationer

National handlingsplan

The background of the page is a blurred, grayscale photograph showing the silhouettes of several people. In the foreground, the back of a person's head and shoulders are visible. In the background, other figures are partially visible, suggesting a group meeting or a public gathering. The overall tone is professional and serious.

INDSATS MOD VOLD I FAMILIEN OG I NÆRE RELATIONER

National handlingsplan

INDSATS MOD VOLD I FAMILIEN OG I NÆRE RELATIONER

National handlingsplan

2013/14 : 31

Udgivet af

**Ministeriet for Børn, Ligestilling,
Integration og Sociale Forhold**

Holmens Kanal 22

1060 København K

Tlf. : 33 92 93 00

E-mail: sm@sm.dk

ISBN:

978-87-93214-15-6

ISSN:

2245-6015 (digital udgave)

Design af indhold

Skabertrang | Silkeborg Bogtryk

Design af omslag

e-Types Daily

Foto

Colourbox

Web

Publikationen kan hentes på
sm.dk

Indhold

1. Forord	7
2. Indledning	9
3. Initiativer	13
4. Oversigt over eksisterende forebyggende, støttende, behandlende og politimæssige indsatser i det offentlige system.....	21
5. Implementering og organisering	27

1 Forord

Hvert år udsættes omkring 29.000 kvinder og 10.000¹ mænd for vold fra en tidligere eller nuværende partner. Ca. 28.000 børn vokser op i et hjem med vold, og disse børn har en øget risiko for at tage et mønster som voldsudøver og/eller voldsudsat med ind i deres relationer i voksenlivet.

7

Vold i familien og i nære relationer er stadig et problem i Danmark. Regeringen er fast besluttet på at bekæmpe denne vold. Derfor har regeringen bl.a. sat et ambitiøst socialt 2020-mål om, at andelen af kvinder på kvindekrisecentre, der har behov for mere end ét ophold, i 2020 skal være reduceret med mindst 30 pct. Vold i nære relationer stemmer ikke overens med den opfattelse, vi har af et samfund, der er baseret på respekt og ligestilling.

Vi har i dag et velfungerende sundheds-, social- og retssystem med en lang række forebyggende, behandlende og støttende indsats. Derudover har regeringen taget en lang række målrettede initiativer for at komme volden til livs. Initiativer, som supplerer den etablerede indsats, og som spiller sammen med denne handlingsplan, bl.a. Strategi til bekæmpelse af æresrelaterede konflikter, samt en række satspuljeprojekter, herunder etablering af interventionscentre og psykologbistand til voldsudsatte kvinder.

Fokus for regeringens indsats har været og er stadig bekæmpelse af vold mod kvinder og børn. Meget tyder på, at antallet af kvinder udsat for vold i familien og i nære relationer er faldende, men antallet er stadig højt. Men andre end kvinder kan være udsat for vold i familien, og i nære relationer. Undersøgelser² viser, at antallet af mænd, der udsættes for vold i familien, er steget, og at alt for mange unge udsættes for vold fra en kæreste. Det er ikke acceptabelt. Alle mennesker skal have mulighed for et liv fri for vold.

Vold i familien og i nære relationer findes i alle samfundslag. Den skaber utryghed, medfører sundhedsproblemer, tab af velfærd, og den begrænser den enkeltes livskvalitet og livsudfoldelse. For kvinder kan det dreje sig om vedvarende psykisk og fysisk vold som del af en omfattende kontrol- og magtudøvelse i parforholdet. For mænd, der udsættes for fysisk og psykisk vold fra en kvindelig partner, er der den ekstra barriere, at partnervold mod mænd er om muligt endnu mere tabubelagt, end den er for kvinder. Og nogle unge ved ikke, at det, de udsættes for, er vold, og de ved ikke, hvordan de skal reagere på den.

Uanset voldens form og udtryk, og hvem den rammer, har alle ret til et liv uden vold. Derfor tager regeringen ansvar for at bekæmpe vold i familien og i nære relationer. Med denne handlingsplan vil regeringen fortsætte, forstærke og forbedre indsatsen i forhold til en bred målgruppe af voldsudsatte personer. Handlingsplanen skal på kort sigt supplere de eksisterende tilbud og sætte spot på nye problemstillinger. På langt sigt er målet, at vold i familien og i nære relationer reduceres yderligere, og at vi dermed har opnået et bedre og mere ligestillet samfund.

Manu Sareen

Minister for Børn, Ligestilling, Integration
og Sociale Forhold

Karen Hækkerup

Justitsminister

Nick Hækkerup

Minister for Sundhed og Forebyggelse

Christine Antorini

Undervisningsminister

2 Indledning

Vold i familien og i nære relationer er et alvorligt problem; uanset hvem, der udsættes for volden, for de børn, der overværer volden, for den enkelte familie og for samfundet som helhed. Volden er samtidig udtryk for manglende ligestilling og respekt mellem udøveren og den udsatte. > 9

Undersøgelser³ peger på, at skønsmæssigt 29.000 kvinder årligt udsættes for vold fra en tidligere eller nuværende partner, og at endnu flere kvinder udsættes for vold en gang i løbet af deres liv⁴.

Volden har ikke blot omkostninger for den enkelte. Den koster også det danske samfund mange ressourcer. Beregninger viser, at vold mod kvinder årligt koster det danske samfund ca. 500 mio. kr. Heraf skønnes de årlige udgifter relateret til partnervold mod kvinder at udgøre mindst 280 mio. kr.⁵

Der er, inden for sundheds-, social- og retssystemerne, en lang række forebyggende, behandlende og støttende indsatser, som er målrettet forskellige typer af vold: vold i familien, på gaden, på arbejdspladsen, seksual vold og æresrelateret vold.

Indsatserne i forbindelse med vold i familien og i nære relationer kan grundlæggende inddeles i 3 faser: 1) opsporing og forebyggelse, 2) behandling, støtte og omsorg til den voldsudsatte, samt behandling af voldsudøveren, 3) efterværn/udslusning. For hver af disse faser er der etableret en række funktioner til støtte for de forskellige målgrupper, herunder voldsudsatte kvinder, mænd, børn, unge, etniske minoriteter og de voldsudøvende.

Vold i familien har gennem tiden primært været opfattet som vold mod kvinder. Myndighederne har derfor også navnligt haft fokus på at hjælpe voldsudsatte kvinder og deres børn. I Kommuneøkonomiaftalen for 2015 er det eksempelvis aftalt, at regeringen og KL i efteråret 2014 vil drøfte mulighederne for at gennemføre tiltag, der styrker kommunernes styringsmuligheder med henblik på at yde en helhedsorienteret indsats for borgere med ophold på kvindekrisecentre. Vold mod kvinder er fortsat kernen i indsatsen på området, idet kvinder både kvantitativt og for så vidt angår voldens omfang, voldsomhed og konsekvenser fortsat er dem, der rammes hårdest.

Men voldens mønstre og målgrupper ændrer sig løbende. Forskellige grupper af udsatte vil ofte have forskellige behov for støtte og hjælp. Det afgørende er, at volden er uacceptabel, uanset hvem den rammer, og at alle voldsudsatte har adgang til støtte og hjælp. Det etablerede system har fx ikke hidtil haft særligt fokus på gensidig vold mellem voksne i en familie, på at også mænd kan blive udsat for fysisk og psykisk vold, på støtte til ofre for stalking eller på at forebygge og behandle følgerne af den vold blandt etniske minoriteter, som ikke er æresrelateret. Endelig har det vist sig at være vanskeligt at håndtere vold i unges kæreste-forhold, og de forskellige tilbud til unge, der har været udsat for kærestevold, er typisk afhængige af, om den unge er over eller under 18 år.

Siden 2002 har 3 nationale handlingsplaner videreudviklet og styrket den eksisterende indsats, og disse handlingsplaner har gennem årene imødekommet behovet for at sætte ind i forhold til særligt sårbare grupper. Erfaringerne fra de foregående handlingsplaner⁶ danner udgangspunkt for indsatserne i denne handlingsplan, ligesom relevante myndigheder og frivillige aktører har givet input til initiativerne i planen. Handlingsplanen bygger videre på og understøtter de tidligere planer, men sætter samtidig fokus på, at voldens mønstre og målgrupper ændrer sig over tid.

Handlingsplanens langsigtede mål er, at vold i familien og i nære relationer skal reduceres yderligere, så der opnås et bedre og mere ligestillet samfund.

Både de langsigtede og de kortsigtede mål skal opnås gennem implementeringen af målrettede og konkrete initiativer under nedenstående fire indsatsområder:

10 < **1. Styrket håndtering og opbygning af viden om forskellige voldsformer i familien og i nære relationer**

- Der udvikles og gennemføres pilotforsøg, der skal understøtte, at aktørerne på området arbejder omkostnings-effektivt med målrettede tilbud, relevant rådgivning og støtte til forskellige målgrupper.
- Der etableres målrettede konkrete tilbud om rådgivning, information og støtte til udsatte for forskellige former for vold.

2. Styrket indsats og mere viden om voldsudsatte mænd

- Der udvikles viden om mænds behov og situation, så indsatsen til dem kan styrkes.
- Der udvikles ideer til løsninger vedrørende rådgivning, information og konkret støtte til voldsudsatte mænd.

3 Tidlig indsats i relation til unge, der udsættes for kærestevold

- Der gennemføres konkrete informationsindsatser for unge om konsekvenserne af kærestevold.
- Der udvikles og afprøves rådgivning, støtte og behandling målrettet unge udsat for kærestevold.

4 Øget debat og viden om følgerne af vold i nære relationer

- Der indsamles viden og informationer om omfang og karakter af forskellige former for vold i familien.
- Der formidles viden om vold til befolkningen for at bidrage til øget respekt og ligestilling.
- Der formidles information til voldsudsatte og fagfolk for at øge deres viden om voldens konsekvenser og voldens signaler, samt om hvilke muligheder, der er for at få støtte og hjælp.

Handlingsplanen supplerer de eksisterende indsatser i henholdsvis social-, sundheds- og retssystemet, men udvikler samtidig nye ideer til løsninger og prioriterer nye områder.

Handlingsplanen er opbygget således, at der i kapitel 3 redegøres for de nye initiativer, og i kapitel 4 gives en overordnet beskrivelse af de tilbud, som en voldsudsat kan forvente at modtage i regi af det etablerede system. Kapitel 5 indeholder en beskrivelse af, hvordan planen vil blive implementeret og organiseret.

Handlingsplanen skal skabe resultater på de fire indsatsområder med følgende aktiviteter:

1. Opbygning af viden og styrket håndtering af de forskellige voldsformer i familien og i nære relationer

- Der gennemføres pilotforsøg med indsatser rettet mod hele den voldsramte familie, fx gennem en opkvalificering af de allerede eksisterende familietilbud i kommunerne, så de kan håndtere vold og gensidig vold i familien.
- Der gennemføres pilotforsøg med midlertidige botilbud til voldsudøvende mænd, så kvinder og børn kan blive i vante omgivelser.
- Der etableres en national hotline, hvor udsatte for enhver form for vold i familien og i nære relationer kan henvende sig og få rådgivning og støtte.
- Der udvikles et vidensbaseret informationsmateriale til fagfolk om gensidig vold i familien, voldsudsatte mænd mv.
- Der iværksættes en styrket oplysningsindsats over for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, herunder kvinder, der har været på krisecenter.
- Der udvikles og implementeres et risikovurderingsværktøj, der vil forbedre politiets muligheder for at tilrettelægge stalkingsager mest hensigtsmæssigt, og der udarbejdes vejledningsmateriale og gennemføres undervisning i politikredsene om stalking.
- Der gennemføres konkrete og praksisnære initiativer med rådgivning og støtte målrettet til ofre for stalking og deres specifikke behov.

2. Styrket indsats og mere viden om voldsudsatte mænd

- Der udvikles kønsspecifikke støtteforanstaltninger, så voldsudsatte mænd tilbydes socialfaglig, juridisk og psykologisk støtte. Der gennemføres endvidere forsøg med botilbud rettet mod voldsudsatte mænd, fx i regi af de allerede eksisterende tilbud.
- Der formidles viden til fagfolk, særligt i kommunerne, om voldsudsatte mænd.

3. Tidlig indsats i relation til unge, der udsættes for kærestevold

- Der gennemføres forsøg med behandling af unge, der lider under følgerne af kærestevold.
- Der gennemføres skolekonkurrencer om kærestevold med henblik på at oplyse unge og involvere dem i en debat om, hvad der er acceptabel og uacceptabel opførsel mellem kærester.
- Der gennemføres oplysnings-/temadage på skoler om vold i hjemmet og kærestevold.

4. Øget oplysning og debat om følgerne af vold i nære relationer

- Der gennemføres kampagneaktiviteter som led i bekæmpelsen af vold i familien og i nære relationer, herunder i forhold til voldsudsatte mænd, stalking, vold i samkønnede relationer mv.
- Der sker en videreførelse af den nationale undersøgelse om vold i familien og i nære relationer.
- Der gennemføres undersøgelser/kortlægninger af forekomsten og baggrund for gensidig vold.
- Der gennemføres en evaluering af denne handlingsplan.

3 Initiativer

Med denne handlingsplan har regeringen valgt fire indsatsområder, som skal supplere det eksisterende system. I det følgende præsenteres de fire områder, og de nye initiativer beskrives.

13

1 Opbygning af viden om og styrket håndtering af forskellige voldsformer i familien og i nære relationer

Vold i familien og i nære relationer kan ændre mønstre og form over tid. For at kunne tilbyde den bedste hjælp og støtte til voldsudsatte og voldsudøvere er det vigtigt, at der er fokus på, at volden kan antage forskellige former og indgå i forskellige sammenhænge, og at den uanset sin karakter har store negative følelsesmæssige og trivselsmæssige konsekvenser for de involverede kvinder, mænd og børn.

En væsentlig del af den akutte indsats i forhold til vold i familien har gennem mange år bestået i at tilbyde voldsudsatte kvinder og deres børn ophold på et kvindekrisecenter. På landsplan har ca. 2000 kvinder og ca. 2000 børn forladt deres hjem for i en periode at bo på et kvindekrisecenter, som i flere tilfælde har ligget langt væk fra deres lokalområde og dermed væk fra bl.a. arbejde, netværk, skole og daginstitutioner.

Samtidig kan vold i nære relationer indebære særlige problemstillinger for nogle grupper af kvinder. Mange minoritetsetniske kvinder, der er udsat for vold, lever isoleret, kender ikke deres rettigheder og mangler viden om, hvor de kan søge hjælp. På landsplan har ca. halvdelen af de kvinder, der tager ophold på et kvindekrisecenter en anden etnisk baggrund end dansk, og på fx Københavns Kommunes krisecentre

havde 63 pct. af kvinderne i 2012 en anden etnisk baggrund end dansk.

Det fremgår af rapporten ”Kortlægning af erfaringer med efterværn og behov for nye støttemuligheder”, at voldsramte kvinder med anden etnisk baggrund end dansk har et særligt behov for støtte og rådgivning ved kontakt til myndigheder og lægen og i forbindelse med møder, der handler om deres børn. Kvindernes særlige behov skyldes blandt andet sprogbarrierer og manglende kendskab til det danske samfund. Desuden har denne gruppe kvinder større behov for juridisk rådgivning om skilsmisse, opholdsgrundlag, samvær og forældremyndighed end etnisk danske kvinder, der har været udsat for vold. Indsatsen til bekæmpelse af vold mod kvinder skal løbende styrkes og videreudvikles. Det sker både i denne handlingsplan og i forbindelse med regeringens 2020-mål.

Blandt aktører på området har der imidlertid også været et stadigt stigende fokus på, at vold i familien kan være gensidig. Det betyder, at begge parter i forholdet bruger vold til at undertrykke og kontrollere hinanden⁸. Når forældre gensidigt udøver vold mod hinanden, sættes børnene i en særlig vanskelig situation. Gensidig vold og de problemstillinger, der er knyttet hertil, er ikke altid kendte og anerkendte, og kan ofte være svære at håndtere for det etablerede system, der primært har erfaring med at støtte den voldsudsatte og ikke nødvendigvis har viden om, hvordan man håndterer, at volden er gensidig.

Fakta om gensidig vold

Amerikansk forskning⁹ peger på, at situationsbestemt partnervold er den mest almindelige fysiske aggressionsform blandt gifte og samlevende parter. Fænomenet udgør sin egen ”voldsform”, der oftest udspringer af skænderier, der kan udvikle sig til fysisk vold og i nogle situationer til alvorlig fysisk vold. Egentlig frygt for partneren opstår først, når volden bliver jævnlig og volder fysisk skade. Mænd og kvinder er ofte lige gode om at starte volden.

14 < Der har endvidere været et stigende fokus på stalking. Ved stalking forstås en systematisk og vedvarende forfølgelse og chikane. Undersøgelser peger på, at stalking kan antage mange former og omfatter en række forskelligartede handlinger, som spænder fra sms'er og forulempelser på de sociale medier til langvarige forfølgelser og voldelig adfærd. Stalking kan have alvorlige og vidtrækkende konsekvenser for ofrene. Dette gælder ikke mindst de grove tilfælde af stalking, der ofte har en indgribende virkning på både ofrene og deres eventuelle børns mulighed for

og ret til at leve et trygt og sikkert liv. I nogle tilfælde må ofre for stalking sygemeldes, og andre ofre opgiver deres bopæl og identitet af sikkerhedsmæssige årsager. Kvindelige ofre for stalking er oftere udsat for stalking fra én, de har haft en nær relation til, end mandlige ofre, og der ses en tendens til, at stalkingen hyppigere har haft konsekvenser for dem, der er blevet stalket af en, de har en nær relation til¹⁰. Børn til ofre for stalking involveres som nye ofre. Deres trivsel og opvækst påvirkes, de får læringsmæssige vanskeligheder og deres psykiske udvikling trues¹¹.

Fakta om stalking

Stalking rammer årligt mellem 100.000 og 132.000 mennesker¹² af begge køn og med forskellige offer-/stalker-relationer. Omkring hver tiende af de personer, der har været udsat for stalking, har oplevet stalkingen som en meget alvorlig hændelse. Set over et livsforløb er kvinders risiko for at blive udsat for stalking næsten dobbelt så stor som mænds.

En række studier¹³ viser, at voldsramte kvinder kan have svært ved at adskille deres partnervoldserfaringer fra stalking, da stalkingadfærden er startet i forholdet i form af fx daglig overvågning og kontrol. Stalking fra en tidligere eller nuværende partner adskiller sig fra andre former for stalking ved, at der indgår en forudgående intimitet mellem parterne. Tolkningen af handlingerne påvirkes af den nære relation, og det kan være svært for ofrene at adskille handlinger, der er udtryk for nærhed og omsorg fra handlinger, der er nærgående og kontrollerende. Det er også kendetegnende for denne form for stalking, at stalkeren har et særligt kendskab til den tidligere partners svagheder, frygt og hemmeligheder, og at denne viden kan udnyttes i forbindelse med stalkingen¹⁴.

En styrket indsats rettet mod forskellige voldsformer og forskellige behov vil omfatte følgende aktiviteter:

1.1 Pilotforsøg med indsatser rettet mod hele den voldsudsatte familie

I voldsramte familier, herunder familier hvor volden er gensidig og er blevet en permanent del af relationen mellem de voksne i familien, er der behov for en omfattende og koordineret tværfaglig indsats. Der skal derfor gennemføres forsøg med en særlig rådgivning og støttende indsats til disse familier, fx i regi af kommunernes familierådgivning, der sætter ind over for problemerne i den samlede familie, samtidig med at de enkelte familiemedlemmers individuelle problemer håndteres.

1.2 En styrket forebyggende og oplysende indsats over for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, herunder kvinder der har været på krisecenter.

Kvinder med etnisk minoritetsbaggrund har ofte et ringe kendskab til det danske samfund, deres rettigheder og muligheder for hjælp i forbindelse med vold i familien. Disse kvinder vil samtidig ofte have brug for særlig rådgivning i forhold til uddannelse, arbejde, kontakt til offentlige myndigheder, opbygning af nye netværk og håndtering af sproglige udfordringer efter et ophold på et krisecenter.

Oplysningen om rettigheder og muligheder for hjælp i forbindelse med vold i familien og i nære relationer skal derfor styrkes. Det kan fx ske med udgangspunkt i boligområder med en stor koncentration af borgere

med anden etnisk baggrund end dansk. For at inddrage lokalmiljøet og forankre indsatsen lokalt kan der med fordel iværksættes opsøgende initiativer i samarbejde med boligsociale projekter, foreninger, medborgerhuse, netværk mv.

Samtidig skal de minoritetsetniske kvinder, der er på krisecentre, informeres om, hvordan de kontakter kommunale forvaltninger og andre offentlige myndigheder. Endvidere skal kvinderne rådgives om eksisterende støttetilbud, herunder tilbud om juridisk hjælp, netværksopbyggende initiativer, hvordan de får bedre danskundskaber, uddannelse, beskæftigelse, samfundsforhold og et selvstændigt liv uden vold. Dette kan fx ske ved, at kommunernes familierådgivere, der ofte er i kontakt med disse kvinder, opkvalificeres til at kunne yde ovennævnte støtte og rådgivning.

1.3 Pilotforsøg med midlertidige botilbud til voldsudøvende mænd

Nogle gange kan det være hensigtsmæssigt, at den voldsudsatte kvinde og hendes eventuelle børn kan fastholde deres tilknytning til lokalområdet og hverdagslivet ved at forblive i hjemmet i stedet for at flytte på et krisecenter. Tilholdsloven giver politiet mulighed for at bortvise en voldsudøvende mand fra det fælles hjem. For at understøtte anvendelsen af muligheden for bortvisningen skal der gennemføres et pilotforsøg, hvor der kan stilles en midlertidig bolig til rådighed for den voldsudøvende mand, der efter tilholdsloven er blevet bortvist fra det fælles hjem. Pilotforsøget vil fx kunne etableres i samarbejde med kommuner, der har fokus på denne problematik.

1.4 Etablering af en national hotline for alle udsatte for vold i nære relationer

Den nationale hotline for kvinder skal videreføres. Dog er der behov for, at alle, der udsættes for vold i familien og i nære relationer (kvinder og mænd, ofre for gensidig vold, unge og ofre for stalking) kan få rådgivning og støtte gennem en døgnåben hotline. Der skal derfor etableres forsøg med en hotline, der kan yde anonym rådgivning om de forskellige voldsformer til alle de forskellige grupper af voldsudsatte.

I tilknytning til hotlinen etableres en hjemmeside målrettet forskellige grupper med specifik rådgivning og information om de forskellige voldsformer og hjælpemuligheder.

15

1.5 Viden og informationsmateriale til fagfolk om gensidig vold i familien mv.

Fagfolk i det offentlige system har brug for mere kvalificeret viden om gensidig vold i familien, vold mod mænd og kærestevold for at kunne yde den bedst mulige støtte til de personer og familier, hvor vold er en del af dagligdagen. Socialstyrelsens hjemmeside, *Vold i familien*, skal udvides med viden om, hvordan fagfolk bedre kan identificere og håndtere de forskellige former for vold.

1.6 Udvikling og implementering af et risikovurderingsværktøj samt udarbejdelse af vejledningmateriale og undervisning i politikredsene om stalking

Konsekvenserne af grov stalking kan være betydelige og have indgribende virkning for den enkelte, der er udsat for stalking. Der skal derfor, som led i politiets indsats mod stalking, udvikles og implementeres et risikovurderingsværktøj, der vil forbedre politiets muligheder for på et tidligt tidspunkt at vurdere truselniveauet og dermed også behovet for nødvendige hjælpeforanstaltninger og støtte og vejledning til ofre for stalking, samt i hvilket omfang der er behov for at sætte ind over for gerningsmanden.

1.7 Afdækning af stalkingområdet samt iværksættelse af konkrete initiativer

Stalking kan have alvorlige og vidtrækkende konsekvenser for ofrene. Stalkingens omfang og karakter kan variere, ligesom udøveren kan have forskellige relationer til ofret. Der er behov for at styrke rådgivnings- og behandlingstilbud til ofre for stalking og deres netværk, bl.a. gennem telefonrådgivning og målrettede behandlingsforløb samt gennem rådgivning til de sociale og professionelle fagnetværk omkring stalking. Der vil derfor blive gennemført konkrete og praksisnære initiativer målrettet ofre for stalking og deres specifikke behov. Indsatsen skal bl.a. koordineres med den nationale hotline.

16 < 2. Mere viden om og styrket indsats for voldsudsatte mænd

I 2010 rapporterede ca. 10.000 danske mænd³⁵, at de var udsat for fysisk vold fra en partner. Det er en lille stigning i forhold til tidligere skøn. Ifølge Dialog mod Vold er en femtedel af de voldsudøvere, de behandler, kvinder.

Mænd udsættes oftest for psykisk vold fra deres partner. Mænd har mange af de samme følelser og oplevelser som voldsudsatte kvinder, herunder følelse af skam, tab af selvværd og manglende mod til at bryde ud af det voldelige forhold. Mænd, der har været udsat for vold, oplever således barrierer i forhold til at anmelde volden og til at få hjælp, bl.a. fordi de oplever, at de ikke bliver taget alvorligt.

En norsk undersøgelse fra 2012³⁶ peger på, at voldsudsatte mænd først og fremmest har behov for nogen at snakke med, men at de også har brug for praktisk hjælp og støtte. Efterværnsundersøgelsen³⁷ påpeger desuden, at mænd med børn har behov for juridisk rådgivning i relation til skilsmisse, forældremyndighed og samvær, behov for håndtering af psykiske følger og samvær hos børnene og hjælp i forhold til kontakt med myndigheder generelt.

Der er aktuelt otte mandecentre og to krisecentre, der potentielt kan rådgive og yde støtte til mænd, der er udsat for partnervold. På fire af disse centre kan mænd desuden få midlertidigt ophold, men ingen af centrene er specifikt rettet mod denne målgruppe.

Mændene får derfor ikke altid et passende tilbud inden for det etablerede system, og tilbuddene har kun i begrænset omfang et re-orienterende sigte mod netværk, uddannelse og beskæftigelse³⁸.

En styrket indsats for voldsudsatte mænd vil omfatte følgende aktiviteter:

2.1 Udvikling af socialfaglig, juridisk og psykologisk støtte til voldsudsatte mænd

Mænd, der udsættes for vold i familien eller i en nær relation, får ikke på samme måde støtte til at komme

fri af volden og dens konsekvenser som voldsudsatte kvinder. Der skal derfor gennemføres praksisnære forsøg, der på baggrund af viden og begrundede antagelser om voldsudsatte mænds behov tilbyder fx juridisk, socialfaglig og psykologisk rådgivning og hjælp til opbygning af netværk. Der skal i forlængelse heraf endvidere etableres et antal forsøg med midlertidige særlige botilbud til mænd, der er udsat for vold i nære relationer. Forsøgene skal omfatte botilbud, hvor voldsudsatte mænd kan medbringe deres børn. Med forsøgene skal det afklares, om der er et behov for midlertidige døgntilbud, ligesom det skal afdækkes, hvilke konkrete behov sådanne døgntilbud skal kunne afhjælpe.

Disse støtteforanstaltninger skal koordineres med den nationale hotline, som kan oplyse voldsudsatte mænd om deres muligheder og rettigheder, herunder støttetilbud, tilknytningen til deres børn, familieretlige spørgsmål o.s.v.

2.2 Viden til fagfolk om voldsudsatte mænd

Erfaringerne med at håndtere voldsudsatte mænd er begrænsede hos fagpersoner i bl.a. kommunerne. Samtidig er vold mod mænd belagt med særlige ta-

buer. Der er derfor behov for at tilbyde fagfolk viden og information om denne gruppe af voldsudsatte. Socialstyrelsens hjemmeside *Vold i familien* blev oprettet som led i den forrige nationale strategi mod vold og bruges flittigt af fagfolk i kommunerne. Hjemmesiden skal udbygges med informationer om partnervold mod mænd og mænds særlige behov for støtte til at komme fri af denne form for vold.

3. Kærestevold

Unge, som er udsat for vold fra en kæreste, udgør en stor del af det samlede antal voldsudsatte kvinder og mænd. Undersøgelser viser, at omkring 19.500 kvinder og 12.000 mænd mellem 16 og 24 år årligt udsættes for psykisk, fysisk eller seksuel vold fra en kæreste. Samtidig tyder meget på, at unge piger og drenge ofte ikke kan definere, hvornår der er tale om vold, og hvornår de skal sige fra, og at voldsudsatte unge er disponeret for psykiske lidelser som depression og angst, også efter volden er ophørt. En undersøgelse viser således, at unge kvinder, der har været udsat for kærestevold, har et højere forbrug af beroligende medicin et år efter voldsepisoden sammenlignet med unge kvinder, som ikke har været udsat for kærestevold¹⁹. De unge kvinder rapporterer også ofte om tristhed, depres-

sion, hovedpine, mavesmerter, svimmelhed og søvnproblemer.

› 17

De unges problemer kan være komplekse og kræver ofte behandling af fagfolk med en særlig viden om kærestevold, som kan hjælpe de unge med at bearbejde deres problemer, så de undgår at bringe dem med sig ind i voksenlivet. Noget tyder endvidere på, at en del af de piger og drenge, der oplever vold i barndommen, vil acceptere vold i et kæresteforhold eller selv blive voldelige. Således har 78 pct.²⁰ af de mænd, som er i behandling hos Dialog mod Vold, selv været udsat for vold eller har oplevet vold i familien, da de var børn. Et amerikansk studie peger på, at kærestevold kan være en risikofaktor i forhold til at blive udsat for partnervold senere i livet²¹.

Unge, der udsættes for kærestevold, søger sjældent hjælp. De oplever, at volden er skamfuld, og de tror, at de selv er skyld i volden, fordi de har valgt en forkert kæreste. De peger på en række muligheder for at forebygge volden, specielt gennem skoleundervisning og oplysningskampagner i lighed med kampagner om partnervold blandt voksne.²²

Der findes kun få egentlige behandlingstilbud særligt målrettet til voldsudsatte unge kvinder og mænd, og fagfolk i det offentlige system har ofte ikke viden om og opmærksomhed på denne specifikke problematik. Samtidig har de unge kun et begrænset kendskab til de eksisterende rådgivningssteder²³. Endvidere efterspørger unge²⁴ viden om, hvordan man kender et godt kæresteforhold fra et dårligt, og de efterlyser et forum, hvor der er mulighed for at diskutere og udveksle holdninger til vold mellem kærester og kæresteforhold generelt²⁵.

En styrket indsats for de forskellige målgrupper vil omfatte følgende aktiviteter:

3.1 Behandlingstilbud til unge, der er udsat for kærestevold

Unge, der udsættes for kærestevold, søger sjældent hjælp, og de eksisterende tilbud er i vid udstrækning rettet mod voksne. Der er behov for behandlingstilbud til unge mellem 15 og 18 år, som lider under føl-

18 < gerne af at have været udsat for vold fra en kæreste. Behandlingstilbuddet skal forhindre, at unge kærestevoldsudsatte bliver så mærkede af volden, at de ikke kan leve et normalt liv med skole, uddannelse, netværk mv. og samtidig være med til at bryde voldsspiralen, så de unge ikke fortsætter i voldelige relationer senere i livet. Behandlingstilbuddet, der gennemføres som forsøg, kan være gruppeforløb eller individuelle behandlingsforløb. Flere kommuner kan gå sammen om tilbuddet, eller kommuner kan indgå i partnerskaber med frivillige organisationer.

3.2 Kærestevoldskonkurrence for skoleelever

Viden om vold i kæresteforhold kan være med til at sætte fokus på, at de unge skal kende deres egne grænser og sige fra over for vold i nære relationer. Der er behov for at fortsætte debatskabende og oplysende aktiviteter målrettet 8.-10. klasser og ungdomsuddannelser i hele landet i form af skolekonkurrencer. Det Kriminalpræventive Råd, Foreningen for Børn og Unge i Voldsramte Familier og Ligestillingsafdelingen har med succes gennemført sådanne konkurrencer de senere år. Gennem konkurrencen bliver unge piger og drenge oplyst om kærestevold og sætter herefter selv ord og følelser på emnet gennem noveller, sange, digte og diverse visuelle udtryk.

3.3. Oplysnings-/temadage om vold i hjemmet/kærestevold

Unge har brug for en bred vifte af information om vold og for muligheden for at få svar på spørgsmål om vold i familien og mellem kærestes. Der skal derfor tilbydes årlige rækker af temadage om vold i hjemmet og kærestevold i landets skoler. Temadagene på skolerne skal være med til at oplyse eleverne om kærestevold, og hvad der kendetegner et godt og respektfuldt kæresteforhold.

4. Øget oplysning og debat om vold i nære relationer

Danskernes holdning til vold i familien og i nære relationer har ændret sig over de seneste 20 år. Fra primært at være et privat problem anses vold i familien nu i langt højere grad som et samfundsproblem. Gen-

tagne oplysningskampagner og målrettede indsatser gennem de seneste 10 år har bidraget til at mindske tabuet om vold mod kvinder, og et indslag på TV resulterer typisk i et øget antal henvendelser til LOKK's hotline.

Synliggørelsen af denne form for vold har en bevidstgørende og forebyggende effekt. Men antallet af kvinder, der udsættes for vold, er stadig alt for højt, så der er behov for at fortsætte oplysningsindsatsen på dette område. Der er samtidig behov for at udvide oplysningsindsatsen til også at omfatte partnervold mod mænd og vold i kæresteforhold, ligesom der er behov

for mere opmærksomhed og viden om andre former for vold, som ikke tidligere har været i fokus.

En styrket indsats for at skabe debat og oplyse om de forskellige voldsformer vil omfatte følgende aktiviteter:

4.1 Kampagneaktiviteter for at bryde tavsheden om vold i familien og i nære relationer

Vold i familien og i nære relationer er uacceptabel. Denne form for vold rammer ikke alene kvinder, men også mænd, og volden kan være gensidig mellem par-

terne i et forhold, hvad enten de er af samme eller af forskellige køn. Noget tyder på, at omfanget af vold blandt unge piger og drenge er i stigning. Der skal derfor gennemføres holdningspåvirkende kampagner, der oplyser både de specifikke målgrupper, men også befolkningen som helhed om, at vold i familien kan antage mange former og har alvorlige konsekvenser for både den enkelte og for samfundet.

19

4.2 National kvantitativ undersøgelse om vold

Der har gennem de seneste år løbende været gennemført en national undersøgelse af omfanget af vold i nære relationer og familier i Danmark. Den nationale voldsdatabase er vigtig, når der skal følges op på udviklingen i omfanget af vold i familien og i nære relationer og for at leve op til internationale forpligtelser om at have opdateret viden og statistik til rådighed. Der skal derfor udarbejdes en opfølgning på denne nationale database.

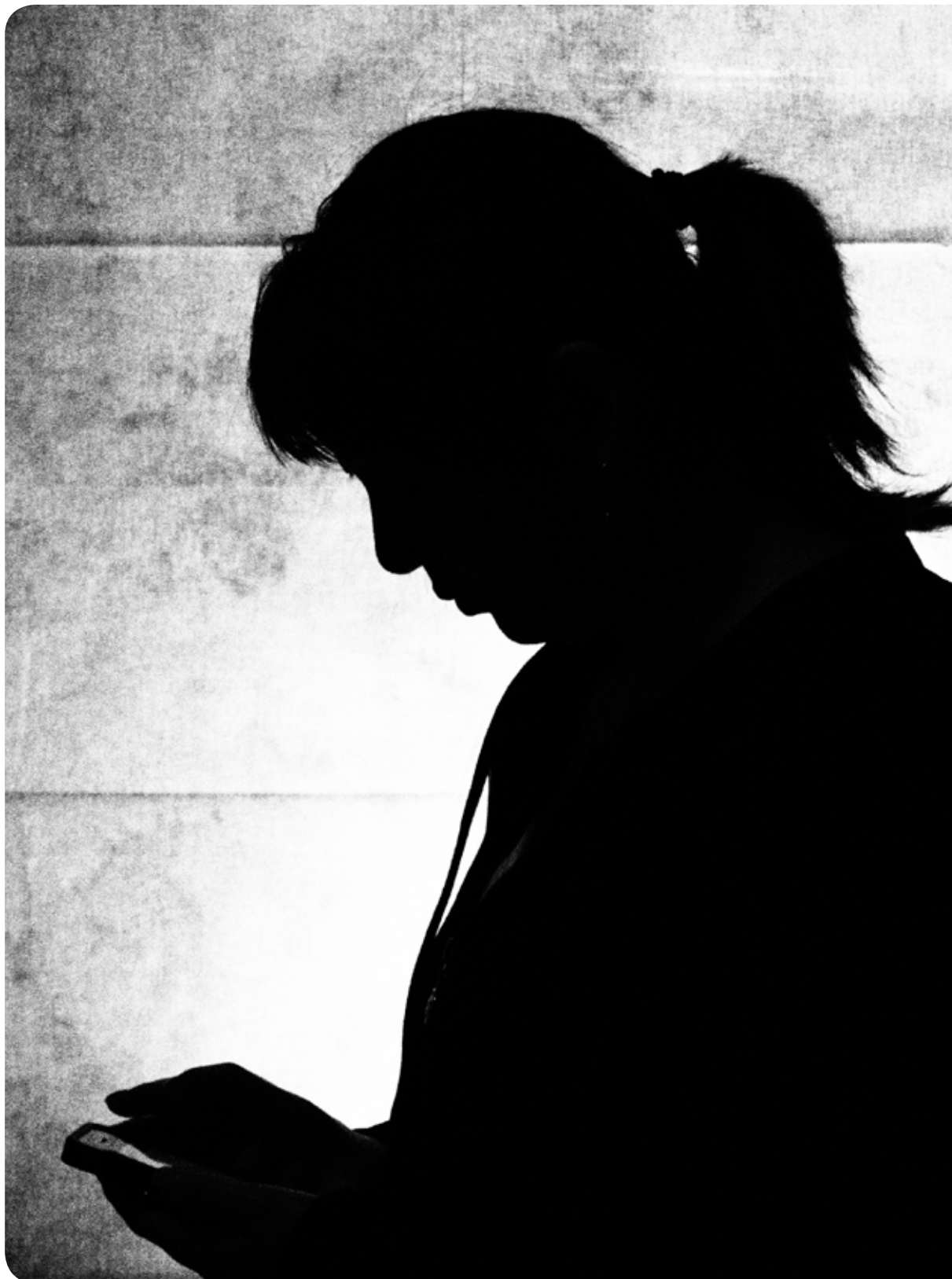
4.3 Undersøgelser/kortlægninger af forekomsten og baggrunden for gensidig vold

I nogle familier er volden gensidig mellem de voksne. Der er en stigende opmærksomhed på dette, men den danske viden på området er ikke kortlagt systematisk, og kendskabet til den gensidige vold, voldens mønstre og konsekvenser er begrænset blandt de fagpersoner, der skal kunne agere og intervenere i forhold til volden. Der skal gennemføres en undersøgelse af de mønstre, der kendetegner den gensidige vold, som kan bidrage til at bryde disse mønstre.

4.4 Evaluering af handlingsplanen

Der skal gennemføres en ekstern evaluering af handlingsplanens målopfyldelse og effektivitet.

4 Oversigt over eksisterende forebyggende, støttende, behandlende og politimæssige indsatser i det offentlige system

Det danske samfund har en lang række tilbud og initiativer i social- og sundhedssystemet og i retssystemet, når det handler om vold i familien og i nære relationer. Enhver person i Danmark, der bliver udsat for vold, har krav på hjælp og støtte i det offentlige system. Fagfolk (kommunale sagsbehandlere, sundhedspersonale, politi, lærere, pædagoger, konsulenter mv.) arbejder dagligt med voldsudsatte kvinder, mænd og børn, ligesom de voldsudsatte kan finde støtte og behandling gennem fx botilbud/krisecentre, hotlines, psykologisk og juridisk rådgivning, interventionscentre mv. Viften af aktører, der er involveret i den eksisterende indsats, er meget bred og tæller blandt andre staten, regionerne, kommunerne, frivillige organisationer og interesseorganisationer. > 21

Håndteringen af vold i familien og i nære relationer kan grundlæggende inddeles i tre faser; 1) Forebyggelse og opsporing, 2) Behandling og støtte til den voldsudsatte og behandling af voldsudøveren, 3) Efterværn/udslusning. Retsforfølgelse af voldsudøvere er med til at sikre, at vold udøvet i familien og i nære relationer straffes.

I det følgende findes en overordnet gennemgang af den eksisterende indsats inden for hver af de tre faser med udgangspunkt i, hvilke muligheder den enkelte voldsudsatte har for at få hjælp.

Fase 1: Forebyggelse og opsporing

At opspore tilfælde af vold i familien og i nære relationer er en central opgave for det etablerede system. Opsporing handler blandt andet om at afdække, om børn og unge er udsat for vold, oplever vold i familien eller har brug for hjælp fra social-, sundheds- eller retssystemet.

Kommunerne har pligt til at tilbyde borgere rådgivning og vejledning. Viser det sig i løbet af denne proces, at en borger har behov for ydelser efter lovgivningen, skal kommunerne henvise borgeren til rette instans. Gennem tidlig rådgivning og vejledning kan kommunale sagsbehandlere være med til at forebygge, at konflikter eskaleres til vold samt minimere skadevirkningerne af volden.

Kommunerne er med servicelovens § 19 forpligtet til at have politisk godkendte beredskaber til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge, herunder også voldelige overgreb. Kommunerne skal således have et klart fo-

kus på at sætte ind overfor de børn, der udsættes for eller er i risiko for at blive udsat for vold.

Herudover er det i henhold til servicelovens § 153-154 en pligt for privatpersoner og fagfolk, herunder politiet, at underrette kommunen ved viden om, at børn udsættes for vold.

I 2013 åbnede 5 børnehuse, som er kommunale undersøgelsesenheder, der går ind i sager, hvor kommunerne i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse har viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge. Børnehusene samarbejder med politi og sundhedsmyndigheder. Børnehusene har faciliteter, der gør, at barnet eller den unge, på ét fysisk sted, kan have kontakt til forskellige myndigheder, fordi disse er samlet i børnehuset. Myndighederne kommer på denne måde til barnet i stedet for omvendt, ligesom faglighed på området samles og koordineres i disse fem huse. Resultaterne af undersøgelserne i børnehuset indgår i kommunens samlede børnefaglige undersøgelse og danner baggrund for kommunens afgørelse om iværksættelse af støtte efter serviceloven.

I forhold til den forebyggende indsats spiller især pædagoger og folkeskolelærere en vigtig rolle. Skoler og daginstitutioner bidrager til at give eleverne en forståelse for deres egne grænser og en respekt for andres, hvilket kan være med til at forebygge vold i familien og i nære relationer.

Læger og sundhedspersonale har med en indsats fra Sundhedsstyrelsen fået øget kendskab til vold i familien og i nære relationer og har hermed mulighed for at identificere tegn på vold og stille patienterne relevante spørgsmål ved mistanke om vold. Ved tegn

på vold kan læger og sundhedspersonale rådgive borgerne om, hvor de kan søge støtte og hjælp.

Rigspolitiet, der har det overordnede ansvar for den politimæssige indsats til forebyggelse og bekæmpelse af vold i familien og i nære relationer, har etableret et Nationalt Forebyggelsescenter, som har til formål at sætte retning for, koordinere og understøtte politikredsene kriminalpræventive arbejde, herunder forebyggelse af vold i nære relationer. Politielever på den nye grunduddannelse på Politiskolen undervises i emnet "vold mod kvinder" som et selvstændigt tema på uddannelsens forebyggelsesmodul.

Indsatsen mod vold i nære relationer er dog hovedsageligt forankret i politikredsene. Politikredsene har fokus på, at området håndteres målrettet og professionelt, også med hensyn til rettidig forebyggelse, og flere politikredse er aktive i forhold til forebyggelse af vold, bl.a. i forhold til at forebygge vold mellem kærestes med oplæg om dette emne på skoler. Flere politikredse har udfærdiget operative planer på området, og kredsene samarbejder desuden med relevante eksterne aktører, herunder bl.a. Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK) og Dialog mod Vold.

Politiet har efter tilholdsloven mulighed for at træffe afgørelse om, at en person, der er mistænkt for at have udsat et medlem af sin husstand for fx vold, bortvises fra sit hjem²⁶. En bortvisning, der kan ske for en periode på op til 4 uger, indebærer, at personen ikke må indfinde sig og opholde sig i sit eget hjem i en nærmere fastsat periode med det formål at forebygge yderligere vold mv.

Politiet kan endvidere på baggrund af en konkret trussel om vold eller lignende mod en person, der har været udsat for vold, udlevere en overfaldsalarmer til den pågældende. Det beror på en konkret vurdering af, om der i det enkelte tilfælde foreligger en sådan trussel rettet mod den pågældende, at der som en tryghedsskabende og præventiv foranstaltning bør tilbydes en overfaldsalarmer. En overfaldsalarmer er en midlertidig foranstaltning, og der skal derfor løbende og senest 3 måneder efter udlevering foretages en vurdering af, om grundlaget for udlevering af alarmer fortsat er til stede.

Borgerne møder også den forebyggende indsats gennem tilbagevendende kampagner og andre former for oplysning. Disse kampagner oplyser bl.a. om voldens skadevirkninger og om, hvordan man sikrer respektfulde og ikke-voldelige relationer i familien. Endelig er også de frivillige organisationer gennem telefonrådgivninger og hjemmesider med til at sprede viden og information om vold i familien og om, hvor man kan få hjælp til at forebygge, stoppe eller komme fri af volden.

Fase 2: Behandling/støtte/omsorg til de voldsudsatte samt behandling af den voldsudøvende

Både kommunerne og de frivillige aktører spiller en væsentlig rolle i den behandlende og støttende indsats. Servicelovens § 109 forpligter kommunerne til at sørge for, at der er det nødvendige antal midlertidige botilbud til kvinder, der udsættes for vold eller trusler om vold i nære relationer. På botilbuddet ydes støtte og omsorg, beskyttelse og rådgivning samt tiltag over for medfølgende børn. Under satspuljen for 2012 er der afsat midler til en forsøgsordning med afklarende psykologsamtaler til kvinder med ophold på kvindekrisecentre. Kvindekrisecentrenes tilbud til voldsudsatte kvinder har haft en stor betydning i forhold til at sætte "vold i familien" på dagsordenen. Voldsudsatte kvinder og børn har på kvindekrisecentrene mulighed for at møde hinanden og udveksle erfaringer, og samtidig møde et personale, der har specifik viden inden for området, og som kan træde til med støtte og rådgivning.

Mænd, der udsættes for vold fra en partner, og som har behov for at forlade hjemmet, vil ifølge servicelovens § 110 kunne få ophold på et forsorgshjem eller anden boform. Der har været ydet tilskud af satspuljen til særlige mandecentre og mandekrisecentre. Målgruppen for disse centre er ikke voldsudsatte mænd, men mænd, der er i krise, fx på grund af skilsmisse, arbejdsløshed, andre livskriser mv.

Der er etableret en forsøgsordning med såkaldte interventionscentre, der kan rådgive både voldsudøvere og voldsudsatte. Disse interventionscentre kan bidrage til reducere følgevirkningerne for voldsudsatte og deres eventuelle børn. Interventionscentre

24 < rådgiver både den voldsudsatte og voldsudøveren, og centrene bistår med at afklare og henvise både den voldsudsatte og voldsudøveren til videre hjælp, herunder kommunale tilbud. Satspuljen har endvidere i gennem de seneste år givet støtte til udvikling og drift af behandlingstilbud til voldsudøvende mænd med henblik på at reducere omfanget og følgerne af vold i nære relationer.

Også regionerne spiller en rolle i forhold til voldsudsatte. Sundhedspersonalet på landets akutmodtagelser yder akut behandling og pleje. Personalet i almen praksis og jordemødre møder voldsudsatte på sygehuset og i konsultationer og kan desuden spille en væsentlig rolle i opsporingen af voldsudsatte. Sundhedspersonalet har i forbindelse med behandling af voldsudsatte mulighed for at hjælpe med at formidle kontakt til relevante sociale myndigheder eller krisecentre.

Sundhedspersonale er underlagt den udvidede underretningspligt, hvis sundhedspersonalet under behandling og pleje af børn og unge under 18 år får kendskab til forhold, der giver formodning om, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte.

På en række sygehuse er der etableret særlige tværfaglige teams, som arbejder med udsatte gravide, herunder gravide, der har været udsat for vold. Ud over at give støtte og behandling kan de tværfaglige teams også henvise voldsramte til andre relevante sundhedsfaglige enheder eller myndigheder. Disse teams har desuden et tæt samarbejde med de relevante kommuner, særligt med sundhedsplejen og Mødrehjælpen. Der findes teams på en række sygehuse i hovedstadsområdet, ligesom også sygehuse i Region Syddanmark og Region Midtjylland har oprettet tværfaglige teams for udsatte gravide.

Der er oprettet særlige tilbud inden for sundhedsvæsenet til ofre for voldtægt. Modtagelse af voldtægtsramte kvinder og mænd varetages på i alt ni centre for voldtægtsofre fordelt på udvalgte sygehuse i hver region. Tilbuddene på centrene omfatter bl.a. akut lægeundersøgelse og -behandling, psykologisk støtte samt inddragelse og rådgivning af pårørende. Ofrene har mulighed for at modtage behandling og støtte ano-

nymt, ligesom centrene heller ikke stiller krav om politianmeldelse af overgrebene. I aftalen om satspuljen for 2013-2016 er der årligt afsat 4,4 mio. kr. til en markant forbedring af tilbuddene på centrene. Forbedringerne vedrører bl.a. den lægefaglige behandling, efteruddannelse af personale, bedre tilbud om psykologbehandling samt større inddragelse af pårørende.

Fase 3: Efterværn/udslusning

Serviceoven indeholder ikke specifikke bestemmelser om efterværn. Under eller efter en voldsudsat kvindes

ophold på et krisecenter kan der være behov for støtte efter serviceloven eller anden lovgivning, herunder lov om aktiv beskæftigelsesindsats mv. Voldsudsatte kvinder kan også tilbydes en handleplan for at støtte deres tilbagevenden til en tilværelse uden for krisecentret. Kommunerne har en særlig forpligtelse over for voldsudsatte kvinder med børn til at yde såkaldt familierådgivning i forbindelse med udslusningen fra et krisecenter. Familierådgivningen skal bidrage til, at kvinden støttes i at etablere sig i en ny og selvstændig tilværelse med hensyn til beskæftigelse, boligforhold, børnenes skolegang mv. Børn, der medtages på

krisecenter, skal tilbydes psykologbistand. En del af familierådgivningen kan foregå efter, at kvinden har forladt krisecentret.

25

Retsforfølgelse

Rigsadvokaten har det overordnede ansvar for anklagemyndighedens varetagelse af straffesager, herunder sager om vold i nære relationer. Rigsadvokaten har fastsat retningslinjer for politiet og anklagemyndighedens behandling af sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser, herunder sager om vold i nære relationer. Rigsadvokaten har endvidere udarbejdet pjecer med information til ofre for forfølgelse, chikane eller stalking samt pjecer til ofre for vold og anden personfarlig kriminalitet. Herudover har Rigsadvokaten i samtlige politikredse undervist de politiuddannede og jurister, der beskæftiger sig med sager om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, i de nye regler på området. Rigsadvokaten udbyder desuden kurset "Vold i nære relationer – når ægtefællen er voldsmanden" til anklagere og dommere.

Politikredsens indsats på området tager udgangspunkt i de almindelige principper for efterforskning, tiltalerejsning og straf, og der er hos både politiet og anklagemyndigheden stor opmærksomhed på at sikre en effektiv efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold for så vidt angår vold i nære relationer.

5 Implementering og organisering

Handlingsplanen er udarbejdet af Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold i regi af den tværministerielle arbejdsgruppe til bekæmpelse af vold i familien og i nære relationer med deltagelse af Justitsministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Beskæftigelsesministeriet og Undervisningsministeriet. Endvidere har en lang række organisationer bidraget med input til indholdet i handlingsplanen: LOKK, Danner, Mødrehjælpen, Dialog mod Vold, Alternativ til Vold, Fundamentet, Dansk Kvindesamfund, Kommunernes Landsforening, politiet, Kvinderådet, Mandecentret i København, Statens Institut for Folkesundhed, Foreningen for Børn og Unge i Voldsramte Familier, Syddansk Universitetscenter,

m.fl. Planen er finansieret gennem Finanslovsaftalen 2014 med Venstre og Konservative med i alt kr. 36 mio. over fire år (2014-2017).

27

Udmøntningen af handlingsplanen gennemføres af Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold med inddragelse af de relevante ministerier mv. Fordelingen af midler til udførende aktører vil som udgangspunkt ske på baggrund af udbud.

Der vil blive foretaget en løbende ekstern evaluering af handlingsplanen, som alle aktører forventes at bidrage til.

Noter

- 1 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark.
- 2 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark.
- 3 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark.
- 4 European Union Agency for Fundamental Rights (2014): Violence against women: an EU-wide survey
- 5 Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet og Rockwool Fonden (2010): Voldens pris. Samfundsmæssige omkostninger ved vold mod kvinder. Datakilderne, der indgår i undersøgelsen, gør det ikke muligt klart at afgrænse vold i nære relationer, partnervolden, fra anden vold mod kvinder.
- 6 Rambøll (2013): Evaluering af national strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer, 2010-2012
Rambøll management (2008): Evaluering af Handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008
Rambøll Management (2005): Evaluering af handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder
- 7 Rambøll og Statens Institut for Folkesundhed (2013): Kortlægning af erfaringer med efterværn og mægling og behov for nye støttemuligheder.
- 8 Wangmann, Jane (2011): Different types of intimate partner violence – an exploration of the literature
- 9 Kelly, J.B. and Johnson, M.P. (2008): Differentiation among types of intimate partner violence
- 10 Tanja Tambour Jørgensen, Justitsministeriet, (2013): Omfanget og karakteren af stalking. En befolkningsundersøgelse
- 11 Schandorff og Elklit (2013): Med barnet som gidsel – stalking af mødre
- 12 Tanja Tambour Jørgensen, Justitsministeriet, (2013): Omfanget og karakteren af stalking. En befolkningsundersøgelse

- 13 Fraser et al. (2010); Logan et al. (2006) refereret hos Schandorff & Elklit, (2013), og hos Katrine Bindesbøl Holm Johansen, Tine Tjørnhøj-Thomsen, Karin Helweg-Larsen, (2013).
- 14 Fraser et al. (2010): The New Age of Stalking: Technological Impacts for Stalking; Logan et al. (2006): Partner Stalking. How Women Respond, Cope, and Survive.
- 15 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Vold i nære relationer.
- 16 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i Norge (2012): Rapportering fra krisesentertilbudene 2012.
- 17 Rambøll og Statens Institut for Folkesundhed (2013): Kortlægning af erfaringer med efterværn og mægling og behov for nye støttemuligheder.
- 18 Rambøll og Statens Institut for Folkesundhed (2013): Kortlægning af erfaringer med efterværn og behov for nye støttemuligheder.
- 19 Statens Institut for Folkesundhed (2014): De usynlige følger af kærestevold.
- 20 Dialog mod Volds hjemmeside: <http://dialogmodvold.dk/>
- 21 Smith, White & Holland, (2003): A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women.
- 22 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Kærestevold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011
- 23 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Kærestevold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011.
- 24 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Kærestevold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011
- 25 Statens Institut for Folkesundhed (2012): Kærestevold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011.
- 26 Lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, som ændret ved lov nr. 434 af 1. maj 2013 og lov nr. 633 af 12. juni 2013.

